

การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยหรือบริการวิชาการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ (KM)...ด้วยการเล่าเรื่อง

เครื่องมือ KM : การเล่าเรื่อง
ผู้ให้ความรู้ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณภัทร ชิตวงศ์
ชื่อเรื่อง (แนวปฏิบัติที่ดี) : การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยหรือบริการวิชาการ

ความรู้ที่ได้จากบทเรียน

การบูรณาการกับการเรียนการสอน

มีการดำเนินการจัดโครงการค่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมปักษ์ใต้เรียนรู้ชุมชน โดยมีกิจกรรมย่อยได้แก่ ค่ายจริยธรรมมุสลิม ซึ่งมีการบูรณาการกับการเรียนการสอนรายวิชากฎหมายในชีวิตประจำวัน และรายวิชา หลักวิชาชีพนักกฎหมาย สำหรับรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นการให้ความรู้กับชาวบ้านผ่านเวทีการแสดงละคร โดยนิสิต ซึ่งเนื้อหาที่แสดงเป็นความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านควรรู้ นอกจากนี้มีกิจกรรม การตั้งโต๊ะให้คำปรึกษากฎหมาย โดยมีทนายความซึ่งเป็นศิษย์เก่าของคณะนิติศาสตร์ ซึ่งถือเป็นการถ่ายทอด องค์ความรู้ที่ได้มีการบูรณาการในทุกๆ ด้าน

สำหรับ โครงการบริการวิชาการ เรื่อง สิทธิของชุมชนในการเข้าถึงความรู้ด้านกฎหมาย ได้มีการ บูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาหลักพื้นฐานทางนิติศาสตร์ และรายวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า ด้วยครอบครัว โดยก่อนลงพื้นที่จริง นิสิตได้มีการลงสำรวจในพื้นที่ก่อนด้วยว่าชาวบ้านมีปัญหอะไรบ้าง เพื่อจะได้หากิจกรรมที่สอดคล้องและตอบสนองกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ โดยมีกิจกรรมการทำฝ่ายร่วมแรง ร่วมใจกับชาวบ้าน และมีการให้ความรู้กับชาวบ้านผ่านเวทีการแสดงละคร ซึ่งมีการให้ความรู้ทั้งรายวิชา หลักพื้นฐานทางนิติศาสตร์ กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง เป็นต้น ซึ่งภายหลังจากการจัดโครงการบริการ วิชาการเรียบร้อยแล้ว ได้มีการนำประสบการณ์ที่ได้ไปพบเจอมาแลกเปลี่ยนเรี ญรู้กับนิสิตในรายวิชาที่ สอน เช่น ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ในฐานะที่ได้เ รียนวิชาทรัพย์สินและที่ดินมาแล้วปัญ หาของชาวบ้านที่พบเจอ อาจจะไม่เคยเจอในห้องเรียนมาก่อน แต่ถ่าลงพื้นที่ก็จะได้เจอกับปัญหาอย่างแน่นอนและจะได้รู้ถึงวิธีการ แก่ปัญหาต่างๆ

การบูรณาการกับการบริการวิชาการ

ในการจัดโครงการค่ายจริยธรรมมุสลิม ได้มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับชาวบ้านผ่านเวทีการแสดง การตั้งโต๊ะให้คำปรึกษา และมีการให้เด็กลงพื้นที่ไปพบชาวบ้านโดยตรง ไปเคาะประตูในแต่ละบ้าน เพื่อสอบถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ โดยในแต่ละครั้งก่อนที่จะลงพื นที่ นิสิตจะต้องมี การลงไปสำรวจก่อน ก่อนว่าในพื้นที่ที่จะลงไปนั้นมีปัญหอะไรที่เป็นปัญหาหลักที่ชาวบ้านเจอ จากนั้นได้ไปขอเอกสารจากทาง ราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เช่น กรณี ยาเสพติด พรบ . จราจร เป็นต้น จากนั้นนิสิตก็จะมีการมาจับ กลุ่มคุยกันก่อนลงพื้นที่เพื่อไปให้ความรู้กับชาวบ้าน และจะลงซ้ำอีกในพื้นที่ว่ามีกิจกรรมซึ่งผลจากการลงพื้นที่ ทำให้ นิสิตได้รับองค์ความรู้ที่จะทราบก่อนที่จะลงพื้นที่และการปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้าน ซึ่งประสบการณ์ที่ นิสิต ได้รับไม่ได้เป็นวิธีการสอนจากในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นวิธีการที่ทำให้ นิสิตสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตจริงได้ ในศักยภาพที่จำกัดที่เค้ามืออยู่ โดยนิสิตแต่ละคน ที่ลงพื้นที่จะเป็น นิสิตที่มีจิตอาสา และเสียสละ โดยจะมีการช่วยเหลือและร่วมมือกันไม่ว่าจะเป็นชั้นปีที่ ๑ . ๒ . ๓ หรือ ๔ เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ถือว่าเป็นการสอนที่สามารถบูรณาการกับการเรียนการสอนได้

การบูรณาการกับการวิจัย

ได้มีการทำงานวิจัยเรื่อง “การละเมิดลิขสิทธิ์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน : ศึกษกรณี กิจการคาราโอเกะในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ” โดยมีแรงบันดาลใจจากที่ได้มีการไปใช้บริการตามห้องอาหารหรือคาราโอเกะแล้วมีปัญหา ได้มีเจ้าหน้าที่มาจับเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าของกิจการก็ไม่ยอมให้มีปัญหาเนื่องจากเสียลูกค้า แต่เนื่องจากเพลงออกมาเยอะมาก และหลายค่าย แต่ไม่รู้ว่าจะไปขอลิขสิทธิ์จากที่ไหนหรือว่าจากใคร ไม่มีองค์กรกลางที่จะสามารถไปติดต่อขอลิขสิทธิ์ได้ ซึ่ง ถือเป็นความผิดซึ่งหน้าซึ่งจับได้และเจ้าของลิขสิทธิ์จะมาหาเจ้าหน้าที่ ตำรวจในท้องที่มาจับ และไปเสียค่าปรับซึ่งเยอะมาก ซึ่งการลงโทษเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์มีทั้งโทษทางอาญาและทางแพ่ง และอีกกรณีคือการล่อซื้อ ซึ่งพอเจอสภาพปัญหานี้จึงได้ เกิดแนวคิดที่จะทำงานวิจัยเรื่องนี้ขึ้นมา

ในการทำงานวิจัยนี้ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นที่ปรึกษา ได้แก่ ท่านจรัญ ภัคดิธนากุล โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร และลงภาคสนาม โดย นำ นิสิตลงพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนิสิตเป็นนิสิตที่สอน และมีความคุ้นเคยในพื้นที่ที่ศึกษา นอกจากนี้ได้มีการ ไปสัมภาษณ์ ผู้ประกอบกิจการคาราโอเกะ บริษัทแกรมมี บริษัทอาร์เอส บริษัทลิขสิทธิ์ไทย และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมาย โดยผลออกมาให้มีการตั้งองค์กรกลางในการจัดเก็บลิขสิทธิ์ขึ้นมา

สำหรับความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ นำมาเขียนบทความลงในวารสารของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และลงในวารสารของเนติบัณฑิตยสภา โดยเอาส่วนหนึ่งของงานวิจัยมาเผยแพร่ในรูปแบบของบทความ

งานวิจัยเรื่อง “การบังคับใช้กฎหมายอิสลามในประเทศไทย กรณีศึกษาการตั้งครุฑ” ได้เอาไปใช้กับโครงการบริการวิชาการเรื่อง สิทธิชุมชนในการเข้าถึงกฎหมาย ในรูปของการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน เช่น โครงการจริยธรรมมุสลิม จะมีการบริการวิชาการแก่ชาวบ้าน และได้รับความสนใจจากชาวบ้านเป็นอย่างมาก เพราะมีการเผยแพร่ในรูปแบบการแสดงละคร และไปตั้งโต๊ะให้คำปรึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากศิษย์เก่าที่เป็นทนายความให้คำแนะนำ ซึ่งจากที่ฟังปัญหาจากชาวบ้าน และได้ไปเจอสภาพปัญหาด้วยตนเองก็ ได้นำมาต่อยอด คิดเป็นหัวข้อ งานวิจัย เช่น กรณีของชายหาดบริเวณเกาะมุก ซึ่งเป็นที่สาธารณะแต่ประชาชนไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่นั้นได้ นั่นคือสิทธิของชุมชนในการใช้ทรัพยากรของประเทศถูกละเมิดจากคนบางกลุ่ม ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดโจทย์ในการทำวิจัย

เครื่องมือ KM : การเล่าเรื่อง
ผู้ให้ความรู้ : อาจารย์กรกฎ ทองชะโชค
ชื่อเรื่อง (แนวปฏิบัติที่ดี) : การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยหรือบริการวิชาการ

ความรู้ที่ได้จากบทเรียน

การบูรณาการกับการเรียนการสอน

รายวิชาภาควิชา หมายถึง แวดล้อมมีการบูรณาการการเรียนการสอน โดยให้นิสิตลงพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ เพราะในการเรียนการสอนในรายวิชาบังคับในภาคการศึกษาปกติส่วนใหญ่จะเป็นการสอบ ๑๐๐% แต่สำหรับรายวิชาภาควิชา หมายถึง แวดล้อมซึ่งเป็นรายวิชาเลือกจะพยายามหาคะแนนให้นิสิตมีคะแนนเก็บ ทำอย่างไรให้นิสิตลงไปหาปัญหาของชุมชน โดยมีการแบ่งกลุ่มกันและลงพื้นที่เพื่อไปหาปัญหาให้ ได้ แล้วมานำเสนอว่าสิ่งที่พบเจอบางครั้งนิสิตอาจจะคิดว่าไม่ใช่ปัญหา แต่มันอาจจะกลายเป็นปัญหาก็ได้ ซึ่งถ้ามองภาพจริงๆ ปัญหาของชุมชนมีค่อนข้างมาก ถ้าเอากฎหมายไปจับจริงๆ อาจจะมีไม่มาก แต่ถ้าสามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้ชุมชนได้ก็จะเป็นประโยชน์กับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น กรณี เกาะยอที่มีการสร้างโฮมสเตย์ เต็มบนที่ดินสาธารณะทำได้อย่างไร? ได้มีการให้นิสิตลงไปศึกษา โดยการไปคุยกับเจ้าของ โฮมสเตย์ กรมเจ้าท่า และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ โดยได้รับข้อมูลว่าถ้าไม่อนุญาตให้สร้างก็ไม่ทำให้เศรษฐกิจของเกาะยอดีขึ้น

กรณีลงพื้นที่ที่หาดำ มอบหมายให้นิสิตลงพื้นที่ไปดูพื้นที่ป่าไม้บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำมีต้นไม้ใหญ่ล้มลง ซึ่งลักษณะเหมือนเหี่ยวตายแต่จริงๆ แล้วมีนายทุนเข้าไปใช้ยาฆ่าและนำไปขาย สำหรับนิสิตที่ลงพื้นที่ส่วนมากจะคัดเลือกนิสิตที่มีพื้นเพอยู่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากชำนาญพื้นที่และรู้จักสนิทสนมกับชาวบ้านในพื้นที่เป็นอย่างดี กรณีพื้นที่ในอำเภอสะเดา นิสิตได้ลงไปสำรวจว่ามีปัญหาในเขตไหน และมีการทับซ้อนกันอย่างไร ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวมีอำนาจจริงหรือไม่ หลังจากนั้นก็นำมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบและจะเข้าไปให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องดังกล่าว

งานวิจัยเกี่ยวกับ ๓ จังหวัดภาคใต้ เรื่อง การบังคับใช้กฎหมาย ได้มีการจัดเวทีเพื่อให้ความรู้กับชาวบ้าน และเรื่องเกี่ยวกับการเยียวยา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีที่รัฐไม่สามารถดูแลความสงบให้กับพี่น้องประชาชนได้ ซึ่งรัฐจะเข้าไปเยียวยาอย่างไร มากน้อยเพียงใด โดยมีการพานิสิตที่ลงรายวิชาภาควิชาวิธีพิจารณาอาญาลงพื้นที่ เนื่องจากมีการบังคับใช้กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาภาควิชาวิธีพิจารณาความอาญาว่าทำไมใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ถึงไม่ได้ใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาปกติ ทำไมถึงไปใช้พระราชกฤษฎีกา ซึ่งนิสิตที่ลงพื้นที่ เป็นนิสิตทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ส่วนมากเป็นตำรวจ แต่ต้องอาศัยความสมัครใจ

กระบวนการในการคัดเลือกนิสิตลงพื้นที่ ใช้วิธีให้นิสิตเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ โดยจะคัดเลือกนิสิตที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยจะมี ๒ รายวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อบริการวิชาการหรืองานวิจัย ได้แก่ รายวิชาภาควิชา หมายถึง แวดล้อม และรายวิชาการระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งจะให้นิสิตลงไปหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และนำมาเสนอและนำกฎหมาย เช่น ตัวพระราชบัญญัติเข้าไปปรับ โดยจะดูใน ๒ มุม คือ มุมของชาวบ้าน และท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น) ว่าเข้ามาดูแลเรื่องนี้หรือไม่อย่างไร สำหรับรายวิชาภาควิชาวิธีพิจารณาความอาญา ก็อาศัยความสมัครใจในการลงพื้นที่ เนื่องจากรายวิชาบังคับมีนิสิตลงทะเบียนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีนิสิตเข้ามามีส่วนร่วมในการลงพื้นที่น้อย

กระบวนการถ่ายทอดความให้กับนิสิตก่อนลงพื้นที่ จะมีการถ่ายทอดความรู้ โดยให้นิสิตลงพื้นที่ก่อน เพื่อให้ได้มีปัญหาคือความเคลื่อนไหว เพื่อจะได้นำปัญหาเหล่านั้นมาพูดคุยแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ไม่ใช่ให้ลงพื้นที่ครั้งเดียวแล้วนิสิตจะได้คำตอบของโจทย์งานวิจัยมาทั้งหมด โดยอาจจะมีการถ่ายทอด

ความรู้เป็นช่วงๆ โดยเนื้อหาที่ถ่ายทอดจะเป็นเนื้อหาหลัก ในส่วนของเนื้อหาย่อยๆ จะเป็นหน้าที่ของนิสิตเองที่จะต้องลงไปศึกษาและให้มาแนะนำเสนอให้เพื่อนนิสิตฟัง

การบูรณาการกับการบริการวิชาการ

การจัดเวทีชุมชน โดยอาจารย์นิสิตร่วมให้ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในพื้นที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การบูรณาการกับการวิจัย

ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับป่าชุมชน โดยขอจบจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มีแนวคิดที่ว่าเรื่องของที่ป่าสงวนที่รัฐดูแลอยู่ที่ลดลง ทำอย่างไรที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปบริหารจัดการ โดยได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่ของตำบลปลักหนู อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ได้ มีการพานิสิตเข้าพื้นที่เพื่อไปพูดคุยกับชาวบ้านว่ามีการดูแลพื้นที่ป่าสงวนอย่างไร เพื่อที่จะไม่ให้นายทุนเข้าไปบุกรุกพื้นที่

นอกจากนี้ได้สนใจงานวิจัยเกี่ยวกับป่าชายเลนที่หัวเขาแดง อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ได้ไปจับจากปัญหาดังกล่าวและจัดทำร่างข้อบัญญัติให้กับเทศบาลตำบลสิงหนคร โดยมีการให้นิสิตที่ลงเรียนในรายวิชาการกฎหมายสิ่งแวดล้อมลงพื้นที่ไปร่วม ลงพื้นที่ศึกษาปัญหาด้วย มีการจัดเวทีขึ้นโดยมีนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองสิ่งแวดล้อมเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการระบบนิเวศของพื้นที่ป่า และ ทำอย่างไรที่จะให้ชุมชนดูแลระบบนิเวศให้ยั่งยืน และมีการจัดเวทีให้กับชาวบ้านที่วัดบ่อปาด และได้พานิสิตไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และจะได้ข้อมูลมาสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเป็นร่างข้อบัญญัติให้กับเทศบาลตำบลสิงหนคร

งานวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เกี่ยวกับการลงโทษในคดีอาญา ทำอย่างไรให้การลงโทษคดีอาญาให้ตัวของชุมชนสามารถเข้ามาฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ ทำอย่างไรให้ศาลพิพากษาแล้วเข้าไปอยู่ในชุมชนได้เลยโดยไม่ผ่านเรือนจำ โดยใช้พื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย เนื่องจากได้รับรางวัลเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และ มีการพานิสิต ในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัย ลงพื้นที่ ด้วย เพราะในรายวิชาดังกล่าวได้กำหนดให้นิสิตได้ทำงานวิจัย ๑ ชิ้น ซึ่งหัวข้อที่ศึกษาก็เป็นหนึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่เรื่อง การลงโทษโดยชุมชน ซึ่งมีกระบวนการที่คุมประพฤติส่งไปยังศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่เทศบาลสะบ้าย้อย พอศาลพิพากษาแล้วรอการลงโทษ จะมีการส่งคนเข้าไปในศูนย์ มีการมารายงานตัวเพื่อทำงานบริการสังคม เพราะท้ายที่สุดคนผู้กระทำความผิดก็ต้องกลับเข้าไปอยู่ในชุมชน ซึ่งกระบวนการต่างๆ เหล่านี้ มีนายกเทศมนตรี/คณะกรรมการดูแลอยู่ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องเลย

งานวิจัยเรื่อง การประนีประนอม การไกล่เกลี่ยในศูนย์ยุติธรรมชุมชนของเทศบาลปากพะยูน ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้มีการตั้งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มาร่วมทำงานวิจัยด้วย แต่ไม่ได้ลงพื้นที่ โดยในกระบวนการดำเนินงานได้พานิสิต ในรายวิชาการระเบียบวิธีการวิจัยลงพื้นที่เพื่อไปดูว่ากรณีที่สามารถไกล่เกลี่ยได้โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลมีกี่กรณี เช่น กรณีข่มขืน กรณีทะเลาะวิวาท กรณีเด็ก เป็นต้น โดยจะมีผู้นำของศูนย์ยุติธรรมของปากพะยูนเข้ามาไกล่เกลี่ย พร้อมมีตำรวจมาร่วมด้วย โดยได้ข้อสรุปมาว่าเทศบาลปากพะยูนมีอำนาจดำเนิน การไกล่เกลี่ยตามกฎหมายจริงหรือไม่ เนื่องจากว่าบางกรณี กฎหมายไม่ให้อำนาจเป็นเรื่องที่ยอมความไม่ได้ แต่ศูนย์เข้าไปไกล่เกลี่ยปรากฏว่าขัดต่อหลักกฎหมายอยู่ หลายประเด็น จากกรณีนี้ก็ได้มีการเสนอข้อเสนอแนะไป

หมายเหตุ อาจารย์กรกฎ ทองชะโชค อาจารย์กรรณภัทร ชิตวงศ์ อาจารย์หทัยกาญจน์ กำเนิดเพชร อาจารย์จิรพันธ์ ชูชีพ อาจารย์ณฤมล ฐานิสโร และอาจารย์อานนท์ ศรีบุญโรจน์ เป็นผู้ให้ข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุมศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ ชั้น ๓ อาคารเรียนคณะนิติศาสตร์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.

ประมวลภาพกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ (KM)...ด้วยการเล่าเรื่อง

วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕

ณ ห้องประชุมศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ ชั้น ๓ อาคารเรียนคณะนิติศาสตร์

ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.

